

VÍZBE DOBOTT KŐ

A Richter Gedeon Vegyészeti Gyár II. számú raktárának rekonstrukciója

A RICHTER GEDEON VEGYÉSZETI GYÁR NYRT. BUDAPESTI TELEPÉNEK FOLYAMATOS TECHNOLÓGIAI FEJLESZTÉSEI AZ ELMÚLT FÉL ÉVSZÁZAD SORÁN IDŐRŐL IDŐRE A MAGYAR IPARI ÉPÍTÉSZEK SZÁMÁRA IS INSPIRÁLÓ FELADATOKAT JELENTETEK. EZEK KÖZÜL ELÉG CSAK AZOKAT AZ 1950-ES ÉVEK VÉGÉN ZAJLÓ NAGYSZABÁSÚ ÉPÍTKEZÉSEKET EMLÍTENI, MELYEK A KORAI KÁDÁR-KORSZAK IPAROSÍTÁSI HULLÁMÁBAN AZ AKKORIBAN KŐBÁNYAI GYÓGYSZERÁRUGYÁRKÉNT ISMERT ÜZEMET ÚJ TECHNOLÓGIAI EGYSÉGEKKEL GAZDAGÍTOTTÁK.

Szöveg:

Haba Péter

Építész:

Nagy Csaba –
ARCHIKON

Fotó:

Bujnovszky
Tamás

Ezek a munkálatok építészeti szempontból is jelentősek voltak: a Callmeyer Ferenc tervezte ún. növényüzem és a közelében magasodó igazgatósági épület az akkori friss nemzetközi áramlatokat is magába szívó hazai „téglamodern” ma – átalakított formájában – is impresszív példája. Szintén ekkor épült az I. számú raktár, Juhász Jenő és Garay Lajos munkája: az előregyártott vasbeton elemek és monolitikus konstrukciók különleges kombinációján alapuló épület markáns szerkezeti esztétikája a telepet behálózó sűrű csővezeték-szövetben is érvényesül.

Az ezredfordulón, a gyáralapítás centenáriuma idején új lendületet kapó látványos építkezések, többek között az Archikon Építészroda rajzai alapján kivitelezett nagyszabású üzembővítések (az ún. RGK-épületekhez laboratóriumi egységet és magasraktárat csatoltak 1997 és 2000 között), illetve a Zoboki-Demeter & Társaik Építészroda tervei szerint egy későbbi fejlesztés kapcsán, 2007-ben elkészült kémiai kutatóépület a cég kvázi arculati elemeivé, az ipari innováció építészeti kifejezőeszközeivé váltak.

Mindez a gyár legutóbbi építészeti beruházása kapcsán mind a megrendelői hozzáállás, mind a tervezői ambíciók tekintetében fontos előzmény. A telep beépítése és a környék városképe szempontból egyaránt igen hangsúlyos helyen álló II. számú raktár-torony energetikai és szerkezeti szempontból elavult homlokzatának gyökeres átépítését ugyanis mindkét fél jó alkalomnak tartotta arra, hogy a korábban lehangoló, arctalan és technológiai okokból ablaktalan épülettömeg figyelemfelkeltő látványelemmé, a vállalat „városi arcának” karakteres elemévé váljon. A gyár előtt elhaladó útról is jól látható, jócskán a környezete fölé magasodó épület új burkolatának célja tehát – azon túl, hogy átszellőztethető légréteget képez az épület vasbeton falai körül, s védi a szerkezetre rögzített hőszigetelést – nem más, mint a jó értelemben vett hatáskeltés, az impulzivitás.

Napszaktól függetlenül lenyűgöző interferencia-játékot produkál a II.-es raktár homlokzata

A tervezők, az Archikon Építésziroda munkatársai Nagy Csaba vezetésével olyan kompozícióra törekedtek, amely tudomásul veszi a technológiából eredő hasábforma megbonthatatlanágát, tekintettel van a gazdaságossági szempontokra, mégis oldja a merev síkokat és mozgást érzékeltet. Ez a gondolat vezette el őket ahhoz, hogy a burkolatként választott acéllemezeket a szokásos raszteres elrendezés helyett a vízbe dobott kő által keltett koncentrikus hullámok interferenciájára emlékeztető rajzolatban – azaz soronként változó mértékben eltolva – rögzítsék a felületre. Ezt a síkbeli textúrát a tervezők mintegy „kimozdították” a térbe azzal, hogy a függőleges fugákba merőlegesen előreugró rozsdamentes acéllamellákat illesztettek. A síkbeli és térbeli eszközök mellett a felületek minősége is hozzájárul az összehatáshoz: a törtfehér, porszórt felületű acéllemezek és a fényes lamellák kontrasztja a változó fényviszonyok révén szinte életre kelti a homlokzatot. A lamellák árnyéka – mint finom tollvonások – és a felületükről visszaverődő fény – mint a fodrozódó víztükör csillogása – úgy mozdul, ahogy mi magunk mozgunk a térben.

Ezt a komplex élményt a tervezők a lehető legegyszerűbb eszközökkel – mindössze kétféle fémlappal érik el. Az egyszerűségnek és a komplexitásnak ezt az érdekes kettősségét a torony tömegének „szimpla” formája tovább fokozza, mintegy a homlokzatok „vibráló” részletvilágának statikus ellenpontját képezve. Az ilyesfajta „kétarcú”, egyszerre nyugodt és izgalmas épületeknek az ipartelepeken fontos pszichológiai szerepük van: a sok technológiai szerkezet és a nagy mére-

Érdekes dialógust folytat a Juhász-Garay-féle épület gyémántmetszés betonpanellel burkolt homlokzata és az új raktárépület

tek miatt gyakran zűrzavaros vagy éppen monoton hatású környezetben ezek a vizuális effektek egyfelől rendszerező, másfelől változatosságot teremtő erővel bírnak.

Az épület tőzsomszédságában álló Juhász-Garay-féle raktár építészeti karakterében is megfigyelhető ez a kettősség, de egészen más módon nyilvánul meg. A kockához közelítő tömböt borító gyémántmetszésű betonpanelek és a földszint gombafejezetes oszlopainak elementáris plaszticitása, „kézműves” jellege a szalagablakok könnyűségével váltakozik (ez utóbbiak nyílászáróit kicserélték, a paneleket pedig lefestették, rontva az eredeti hatást). Így tehát a raktártorony homlokzatának szubtilis hatásokban kibontakozó arculata és a Juhász-Garay-raktár súlyosabb szobrásziassága finoman kiegészíti, erősíti egymást – a Richter-gyár egyik legérdekesebb építészeti együttesét alkotva.

Építész tervezők:

**Nagy Csaba, Déri Dániel,
Kováts Judit, Várhidi Bence
– ARCHIKON Kft.**

Épületszerkezeti tervek:

Dudinszky Orsolya

Tartószerkezeti tervek:

Pintér Tibor

Elektromos tervek:

Dorgai Károly

Tervezés éve:

2012

Kivitelezés éve:

2013

Az előreugró fémlapocskák térhatásúvá teszik a síkbeli mintázatot

